

EU - rapport: Norge blant landene med flest nye krefttilfeller i Europa - men dødeligheten synker

Norge er et av landene med flest nye krefttilfeller i Europa. Samtidig er det en god nyhet: Dødeligheten i Norge er blant de laveste i Europa – og den synker raskere enn i mange andre land.

PUBLISERT 6. FEB. 2025 | OPPDATERT 6. MARS 2025

EU lanserte nylig sine landprofiler på kreftfeltet. Det europeiske kreftulikhetsregisteret (ECIR) er en sentral del av EUs kreftplan og inneholder data om kreftforebygging og -behandling som gjør det mulig å peke på trender i og forskjeller mellom land og regioner i EU samt Norge, Island og Liechtenstein.

Dette kommer frem i den ferske rapporten *EU Country Cancer Profiles Synthesis Report 2025*, utarbeidet av OECD Europakommisjonen. Rapporten sammenligner kreftforekomst og dødelighet i EUs medlemsland, Norge og Island.

Mange nye krefttilfeller – men dødeligheten er på vei ned

Rapporten viser at Norge har en av Europas høyeste insidensrater for kreft, spesielt når det gjelder føflekkreft og tyk og endetarmskreft. 40 prosent av oss vil utvikle kreft før fylte 80 år.

Samtidig var dødeligheten i 2021 lavere i Norge enn EU-gjennomsnittet. Fra 2011-2021 sank dødeligheten med 17 prosent – en nedgang som er større enn EU-gjennomsnittet og land det er naturlig å sammenligne seg med. Nedgangen er spesielt tydelig for kreftformene lungekreft, blærekreft, prostatakreft, brystkreft og tykktarmskreft, og den har vært st blant menn enn kvinner. Rapporten viser også at den totale dødeligheten som følge av kreft er lavere hos personer med høyere utdanning.

Bruker mindre på forebygging enn EU-snittet

Norge bruker 3 prosent av helsebudsjettet på forebygging som er omtrent halvparten av snittet i EU, ifølge rapporter fra OECD. Likevel gjør Norge det godt når det gjelder å forebygge flere av risikofaktorene for kreft.

For eksempel har Norge en av Europas høyeste vaksinasjonsdekning for HPV, med over 90 prosent dekning for begge kjønn sammenlignet med EU-snittet på 64 prosent (for jenter).

Norge har også en lav andel som røyker daglig sammenlignet med mange land, men bruken av snus har doblet seg de siste ti årene. I 2 av 3 land har alkoholforbruket gått ned de siste årene. I Norge har bruken av alkohol gått opp etter pandemien, men Norge er fortsatt blant landene med lavest alkoholforbruk i Europa.

Rapporten viser også at overvekt og fedme er en stor utfordring i mange europeiske land. I 23 land er over halvparten den voksne befolkningen overvektig – inkludert Norge. Sosiale forskjeller spiller en rolle. Det er 20 prosent flere overvektige blant personer med lavere utdanning enn blant dem med høyere utdanning, og denne forskjellen er spesielt stor blant kvinner, og viser seg allerede i ung alder.

Deler utfordringer med resten av Europa

Som resten av Europa står Norge overfor en økende kreftbyrde, noe som vil føre til en betydelig økning i helseutgifter og økt press på helsetjenesten. Det anslås at kreft vil stå for 13 prosent av alle helsekostnader fra 2023 – 2050.

Mangel på helsepersonell er en stor utfordring i Norge som i resten av Europa. Norge har bedre dekning av leger og sykepleiere per 1000 krefttilfeller enn gjennomsnittet i Europa, og det har vært en positiv utvikling i antall praktiserende onkologer i Norge med en dobling de siste ti årene. Norge har også investert i utstyr til diagnostisering og strålebehandling og har et av de høyeste volumene av strålebehandlingssenheter i EU.

Den nye nasjonale kreftstrategien er omtalt i rapporten. Strategien bygger på og forsterker EUs kreftplan og Mission Cancer-initiativer.

– Denne rapporten viser at vi gjør mye riktig i Norge både for å forebygge, oppdage og behandle kreft, sier generalsekretær i Kreftforeningen, Ingrid Stenstadvold Ross. Samtidig er vi bekymret for tallene som viser at forekomsten av tarmkreft er så høy i Norge, spesielt blant kvinner, avslutter hun.

Norges landprofil kan du lese her: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/no/publications/reports/2025/02/eu-country-cancer-profile-norway-2025_68d3f2ee/268e0317-no.pdf

Meldinger ved utskriftstidspunkt 2. april 2025, kl. 11.23 CEST

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.